

Bolesław Solarski

Działalność Łęczyckich Zakładów Górnictwych w latach 1955-1992

Notatki Płockie : kwartalnik Towarzystwa Naukowego Płockiego 60/1 (242),
27-33

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

DZIAŁALNOŚĆ ŁĘCZYCKICH ZAKŁADÓW GÓRNICZYCH W LATACH 1955-1992

Abstrakt

Budowa kopalń rud żelaza w Łęczycy wywołała intensywny rozwój miasta. Pierwsze prace – to pogłębianie szybów. Wykonywali je wykwalifikowani pracownicy Przedsiębiorstwa Budowy Kopalń Rud Żelaza w Częstochowie i Przedsiębiorstwa Budowy Kopalń w Bytomiu. Przy doświadczonej kadrze przyuczali się mieszkańcy Łęczycy i okolicznych wsi. Do naszego miasta wracali również łęczycanie zatrudnieni dotąd w kopalniach węgla kamiennego. Dla rosnącej liczby mieszkańców władze centralne i wojewódzkie przyznały Łęczycy znaczne fundusze na budownictwo mieszkaniowe i rozwój infrastruktury. W mieście powstały nowe placówki usługowe i kulturalne. Znacznie wzrosła zamożność mieszkańców.

Słowa kluczowe: łęczyckie Zakłady Górnicze, rudy żelaza, łożysko, produkcja metalowa, działalność miastotwórcza i kulturalna, szkolnictwo zawodowe

Lokalizacja kopalń rud żelaza w Łęczycy. Roboty górnicze

28 maja 1955 r. ukazała się Uchwała nr 373 Prezydium Rządu PRL ustalająca lokalizację i budowę Zagłębia Rud Żelaza w pow. łęczycykim, a w ślad za nią 13 czerwca 1955 r. Minister Hutnictwa zarządzeniem nr 130 powołał do życia Łęczyckie Zakłady Górnicze w Budowie z siedzibą w Łęczycy jako inwestora, a w 1962 r. zmienił nazwę firmy na Łęczyckie Zakłady Górnicze w Łęczycy jako producenta rudy żelaza.

W święto górniczej Barbórki w 1957 r. uruchomiono kopalnię Łęczycyca-2 w Lubieniu. Eksploatowano dwa pokłady syderytu ilastego (FeCO_3) zalegające na głębokości od 30 m do 300 m: pokład A grubości ok. 0,20 m o zawartości żelaza = 32% i krzemionki = 7%; pokład B grubości ok. 0,40 m o zawartości żelaza = 20% i krzemionki 8%¹.

Na pierwszego dyrektora ŁZG Centralny Zarząd Kopalnictwa Rud Żelaza w Częstochowie powołał w 1955 r. Leona Głowickiego, który miał do dyspozycji m.in. następujące osoby: naczelnego inżyniera Zdzisława Nadarkiewicza, Zdzisława Kurtykę, Jerzego Lemańskiego, Marcelego Marca (późniejszego dyrektora ŁZG), Bolesława Murawickiego, Antoniego Harazińskiego i Franciszka Pierechoda.

Głębianie szybów rozpoczęło Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń Rud Żelaza w Częstochowie,

a kontynuowało Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń w Bytomiu. Pierwszym był szyb nr 3 w Borkach, szyb przyszłej kop. Łęczycyca-2, zgłębiany pod bezpośrednim dozorem Juliana Burzawy, Mariana Paliwody i Zachariasza Świdorskiego.

Organizatorami łęczyckiego oddziału PBKRŻ, generalnego wykonawcy robót górniczych, byli: dyrektor Jan Malczewski, Aleksander Szemberg, Włodzimierz Celeban, Ryszard Jagodziński, Franciszek Mateja, Józef Mieszowski. Z ramienia dyrekcji w Częstochowie roboty nadzorował m.in. Włodzimierz Mięsowicz, późniejszy budowniczy zagłębia miedziowego. Do sztabu inwestora – ŁZG dołączyli wkrótce inni. Oto ich nazwiska: Edward Franek, Kazimierz Gajkiewicz, Zygmunt Jedynak, Jan Lewiński, Antoni Klein, Zygmunt Kolanda,

Łęczyckie Zakłady Górnicze

Stefan Lewandowski, Hieronim Skowroński, Stanisław Szczechowski, Stanisław Woronowski, Zbigniew Wójtowicz, Leszek Wystocki i Ryszard Wyszyński.

Próbną eksploatację rozpoczęto w 1956 r. w budowanej kop. Łęczycza-2, której pierwszym zawiadowcą został Stefan Morga².

Z biegiem lat opanowano, jako optymalny system eksploatacji ścianowej, początkowo w obudowie drewnianej, a potem stalowej. Zdobywano też doświadczenia w drążeniu chodników. Stosowana i tu początkowo obudowa drewniana została zastąpiona w 1962 r. obudową stalową ŁP.

W 1958 r. dyrektorem został Józef Albiński, a za dwa lata później, po jego śmierci Adam Kania, generalny projektant zagłębia łęczyckiego. W grudniu 1961 r. na dyrektora – powołano Marcelego Marca. M. Marzec pełnił obowiązki dyrektora ŁZG do stycznia 1966 r., tj. do czasu ciężkiej choroby. Od 7 kwietnia 1966 r. dyrektorem został Leszek Wystocki³. Pełnił tę funkcję do 31 marca 1973 r., kiedy to został powołany na stanowisko I Zastępcy Wojewody Łódzkiego. Jego szczególną zasługą dla ŁZG było opracowanie, wraz z zespołem, programu likwidacji dotacji z budżetu państwa i doprowadzenie do zatwierdzenia przez Ministra Przemysłu Ciężkiego⁴. Kolejnym dyrektorem został Jan Jandrowicz. Pełnił tę funkcję od 1 maja 1973 r. do 1993 r.

W kwietniu 1962 r. oddano do ruchu następną kop. Łęczycza-1 zlokalizowaną przy południowo-wschodnich granicach miasta. Długoletni ówczesny naczelny dyrektor Zjednoczenia Kopalnictwa Rud Żelaza w Częstochowie (przeorganizowanego z Centralnego Zarządu Kopalni Rud Żelaza) Ryszard Niewiarowski spowodował przeniesienie licznych grup doświadczonych górników z będących w stanie likwidacji, kopalń rud żelaza w Kowarach

i Okręgu Staropolskim, dzięki czemu nasza kopalnia mogła natychmiast rozpocząć wydobywanie. Pierwsze kierownictwo kop. Łęczycza-1 tworzyli: zawiadowca Leszek Wystocki, kierownik robót górniczych Zachariasz Świdorski, główny mechanik Edward Narenkiewicz i zastępca zawiadowcy d/s ekonomicznych Józef Bacik.

Szczególnie pomyślny dla ŁZG był rok 1964. 14 lipca wydobyto milionową tonę rudy, a jesienią padło kilka kolejnych rekordów w drążeniu chodników w skali krajowej. I tak w sierpniu brygada Antoniego Stawianego w kop. Łęczycza-1 uzyskała 332 m, a w październiku brygada Bogdana Cichockiego w kop. Łęczycza-2 – 539,5 m. W listopadzie Stawiany ze swą brygadą odpowiedział jeszcze lepszym wynikiem, drążąc 635 m chodnika. Również w listopadzie tego roku rozpoczęło się współzawodnictwo w szybkościowej eksploatacji ścian: brygady ścianowe Władysława Baranowskiego i Ryszarda Stolarczyka w kop. Łęczycza-2 uzyskały 50 m postępu frontu ścianowego, stosując dwucykliczną organizację pracy, a najlepszy wynik w tym zakresie w ŁZG uzyskały w 1966 r. w kop. Łęczycza-1 brygady ścianowe Mariana Smagowskiego, Piotra Opałacza i Jana Wszoty, stosując trójcykliczną organizację pracy. Do osiągnięcia tych wyników w pełni przyczynił się dozor kopalń, dlatego też należy tu wymienić chociaż najlepszych. Byli to w kop. Łęczycza-1, poza wymienionym kierownictwem, Stanisław Skiba, Tadeusz Kalfas, Eugeniusz Kamiński, Stefan Ziewiecki i Henryk Owczarczyk, a w kop. Łęczycza-2: zawiadowca Władysław Wieszczyk, kierownik robót górniczych Zygmunt Smok, jego zastępca Czesław Wodziński, główny mechanik Stanisław Gdula oraz sztygarzy Henryk Zakowany, Stefan Bożek, Longin Komosiński, Bolesław Kowalczyk i Józef Cyruлик.

Orkiestra dęta ŁZG po raz pierwszy zagrała na Barbórkę 1957 r.

Otwarcie Izby Tradycji ŁZG, 30 listopada 1985 r.

Szkody górnicze

Eksploatacja pokładów rud żelaza powodowała osiadanie powierzchni do ok. 0,5 m. Powstawały uszkodzenia budynków, szkody w uprawach rolniczych i zalewiska. Szkody te były wstępnie oceniane przez poszkodowanych i przekazywane ŁZG, które po ewentualnych uwagach przesyłały do Okręgowej Komisji ds. Szkód Górniczych w Kielcach. Komisja szkody wyceniała, a ŁZG wypłacały odszkodowania poszkodowanym.

Władze państwowe doceniając wielkość szkód na terenach rolniczych spowodowały zorganizowanie konferencji w Łęczycy w dniu 15 listopada 1966 r. Wśród przyjezdnych byli specjaliści ds. szkód. Obradom przewodniczył wiceprezes Wyższego Zarządu Górniczego mgr inż. Włodzimierz Lejczak, udział wzięli również prof. dr Bolesław Krupiński, przewodniczący Państwowej Rady Górnictwa⁶.

Kolejny 1967 rok utkwił w pamięci dozoru i załogi jako rok nagłego wyptywu wody na III poziomie kop. Łęczycy-1. 11 lipca natrafiono chodnikiem na nierozpoznany w dokumentacji geologicznej wodonośny uskoki, który spowodował zatopienie, mimo energicznej akcji, wyrobisk II poziomu i zagroził zalaniem całej kopalni. Akcja ratownicza, obfitująca w dramatyczne sytuacje, trwała do marca 1968 r. Dzięki ogromnemu zapałowi i oddaniu ludzi, którzy nie szczędzili czasu i zdrowia w walce z żywiołem oraz dostarczeniu do kopalni w przelotowych chwilach zatapiających pomp typu „Bibo” – akcja zakończyła się odtopieniem wszystkich wyrobisk.

Oto nazwiska niektórych tylko osób, które „walczyły” z wodnym żywiołem: Jan Lewiński, Eugeniusz Machudera, Witold Baran, Henryk Owczarczyk, Stefan Lewandowski oraz mechanicy i elektrycy: Sobolewski, Stegliński, Włodarczyk, Woźniak, Hempel, Czerwiński, Bartosik, Graczyk, Szulc i Skonieczny. Pomocy udzieliły również kopalnie rud żelaza Rejonu Częstochowskiego.

Program osiągnięcia działalności rentownej i jego realizacja

W końcu lat 60. rozpoczęto w kraju dyskusję nad koniecznością ograniczenia i stopniowej likwidacji działalności przedsiębiorstw planowo deficytowych. A do tych należały również kopalnie rud żelaza. Dlatego też w ŁZG podjęto

opracowanie programu dojścia do rentowności, a program ten objął następujące węzłowe zagadnienia:

- zaniechanie eksploatacji uboższej rudy z pokładu B, przy równoczesnym wzroście wydobycia z pokładu A,
- wzrost sprzedaży łożysk przemysłowi cementowemu,
- połączenie kopalń Łęczycy-1 z kop. Łęczycy-2 oraz
- podjęcie rentownej produkcji wyrobów metalowych.

Program ten został zatwierdzony decyzją nr 177/71 Prezydium Rządu w dn. 23 grudnia 1971 r. tj. dopiero po ok. 3 latach, od chwili jego opracowania, kiedy okazało się, że jest on rzeczywiście skutecznie realizowany. Łoże, skała towarzysząca pokładowi A, od początku działalności ŁZG był przedmiotem zainteresowania kierownictwa, jako unikalny w skali kraju surowiec o zawartości Al_2O_3 do 24 %, i z tego tytułu bardzo przydatny do produkcji cementu i wyrobów ceramicznych⁷.

Przemysł cementowy, w wyniku stwierdzenia przydatności łożyska do swych potrzeb, zgłosił zapotrzebowanie w wysokości do 800 tys. ton rocznie, pod warunkiem dotrzymania odpowiednich parametrów jakościowych. Ażeby sprostać tym wymaganiom podjęto decyzje uruchomienia eksploatacji hałd oraz próby zwiększenia uzysku łożyska w eksploatacji podziemnej. W tym celu przeprowadzono próby wybierania ścian systemem na zawal i systemem filarowo-zabierkowym z odstawą skreperową. Najlepszym okazał się ten ostatni, w którym zastosowano nowoczesną obudowę stropu kotwiami wklejanymi. Pomysłodawcą wprowadzenia nowego systemu eksploatacji był dyr. Jan Jandrowicz. Wypróbowano również i ostatecznie wykształcono w pełni zmechanizowany system eksploatacji hałd, przy czym zastosowano tu spychacze, ładowarki typu „Fadroma” i roboty strzelnicze. Pierwszymi kierownikami tego nowego oddziału byli Stanisław Skiba, Mieczysław Sikora i Ryszard Wszyński. Zmiana sprzedawanego surowca w wielokrotnie zwiększonej ilości, połączona z rygiorem dotrzymania właściwych parametrów jakościowych dla różnych cementowni, wymagała gruntownej rekonstrukcji zakładu przerobczego, szczególnie w kop. Łęczycy-1. Prace te, w oparciu o sporządzoną na bieżąco we własnym zakresie dokumentację, prowadził Jan Smużniak w ciągu kilku kolejnych lat pod kierownictwem głównego inżyniera energo-mechanicznego Eugeniusza Machudery.

Przedsięwzięcia te oraz podjęta w 1968 r. produkcja metalowa, spowodowały, że w 1976 r. skarb państwa dopłacił do działalności ŁZG po raz ostatni (11,9 mln. zł.), a w 1977 r. przedsiębiorstwo osiągnęło pierwszy zysk (3,6 mln. zł.), rozpoczynając w ten sposób już na stałe działalność opłacalną.

W 1989 r. w związku ze zmianą systemu gospodarczego w kraju nastąpiło gwałtowne załamanie produkcji przemysłowej, w wyniku czego cementownie ograniczyły zakup itosyderytu (itotupka), a kop. Kłodawa i Metro, gdzie pracowały kilkudziesięcioosobowe grupy łączyckich górniczych, wymówiły zamówienia na usługi. W tej sytuacji Rada Pracownicza ŁZG dnia 12 grudnia 1989 r. uchwaliła wystąpienie z wnioskiem do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o likwidację kopalni. Do 1992 r. zawiadowca kopalni Wojciech Matecki, wraz z niewielką grupą pracowników eksploatował i sprzedawał urobek wyłącznie z pozostałych zwalisk.

Awaria wodna 1967 r. postawiła pod znakiem zapytania dotychczasowe perspektywiczne plany kopalni, co zbiegło się ze skonstruowanym wkrótce programem poprawy wyników ekonomicznych przedsiębiorstwa o którym wspomniano wcześniej.

1 sierpnia 1968 r. powołano do życia nowy oddział o nazwie „Uboczna produkcja metalowa”. Oddział ten podporządkowano Janowi Lewińskiemu w celu zorganizowania i wytyczenia kierunków rozwoju, tej nowej w ŁZG, produkcji. Kierownikiem oddziału został Janusz Rytczak, który wraz z 60-osobowym zespołem przystąpił do adaptacji kruszarni III stopnia kop. Łęczycza-1 do nowych zadań. Już na Barbórkę w 1968 r. wyprodukowano 3 pierwsze pomosty wag samochodowo-wozowych, dając w ten sposób początek serii wag 20, 35 i 50-tonowych o nazwach WS-20, PS- 35 i WS-50. W tym czasie powołano do życia dział przygotowania produkcji pod kierownictwem Zdzisława Paszkiewicza, w skład którego weszli Roman Januszewski i Aleksander Florczak. Pierwszą kadrę metalowców uzupełnili Edward Narenkiewicz, Antoni Chrustowski, Stanisław Gromski oraz brygadziści Jan Kuczowski, Stanisław Markowski, Czesław Błaszczuk, Jan Lubowiecki, Kazimierz Urbanek i Jan Pilichowski.

Po wstępnym opanowaniu produkcji wag rozpoczęto wykonywanie przesiewaczy wibracyjnych dla przemysłu materiałów budowlanych w sposób tak udany, że po kilku latach ŁZG stały się

Bolesław Solarski, były naczelny inżynier łączyckich Zakładów Górniczych

jedynym w kraju producentem zarówno trzech typów kompletnych wag przemysłowych, jak i kilkunastu typów stale ulepszanych przesiewaczy o powierzchni sit od 2 m² do 10 m².

Produkcję tę ulokowano, poza adoptowanym do tego celu zakładzie przerobczym kop. Łęczycza-1, od 1973 r. w nowo wybudowanej i kompletnie wyposażonej hali produkcyjnej o powierzchni 2.000 m². O intensywności rozwoju produkcji metalowej świadczy fakt, że w 1971 r. wyprodukowano 210 kompletnych wag wraz z wagowskazami i 178 przesiewaczy, a w 1973 r. –500. wagę.

W tym czasie podjęto też wykonawstwo budowlanych konstrukcji stalowych dla Huty im. Bieruta w Częstochowie już jako Wydział produkcji metalowej pod kierownictwem głównego inżyniera d/s produkcji metalowej Jana Lewińskiego. W 1973 r. wartość sprzedaży Wydziału przekroczyła połowę wartości sprzedaży całego przedsiębiorstwa (53%), a w latach 80. od 82% do 92%.

W 1973 r. ŁZG nawiązały współpracę z przemysłem węgla kamiennego rozpoczynając

od wykonawstwa elementów przenośników zgrzebłowych dla Fabryki Maszyn Górniczych „Ryfama” w Rybniku, a wkrótce też z Tarnogóską Fabryką Urządzeń Górniczych „TAGOR” w zakresie osłon do zmechanizowanej obudowy ścianowej.

Produkcję tych osłon ulokowano w adaptowanym nadszybiu kop. Łęczycza-2. W 1979 r. wybudowano tam własnymi siłami poligon uzbrojony w dwie suwnice. Pierwszym kierownikiem nowego, zorganizowanego tam oddziału został Marek Lewiński, a po nim Bogdan Bieniek.

Z początkiem lat 80. rozpoczęto produkcję wozów kopalnianych na zlecenie Fabryki Urządzeń Górniczych „Montana” w Tarnowskich Górach. Maksymalny poziom produkcji wozów osiągnięto w 1987 r. Karierę zrobiła, zapoczątkowana w 1973 r., produkcja rynien do przenośników zgrzebłowych wszystkich niemal typów stosowanych w polskim przemyśle węgla kamiennego. Zaznaczyć należy, że w 1982 r. uruchomiono półautomatyczną linię produkcji rynien przenośników Skat.

Wyrobem, który po raz kolejny zweryfikował ŁZG jako wyspecjalizowanego producenta maszyn i urządzeń górniczych, była produkowana w latach 1986-1989 całkowicie zmechanizowana ścianowa obudowa wisząca SOW, zaprojektowana w Centrum Mechanizacji Górnictwa „KOMAG” w Gliwicach.

W wyniku ograniczenia zamówień na urządzenia górnicze ŁZG podjęły w 1989 r. produkcję maszyn i urządzeń rolniczych, takich jak kultywatory, sortowniki i sadzarki do ziemniaków dla potrzeb tutejszego regionu⁸.

Doniosły wkład ŁZG w rozwój miasta i regionu

Kończąc omawianie 37-letniej historii ŁZG nie można pominąć znaczenia, jakie dla miasta i regionu miało powstanie w Łęczycy zagłębia górniczego. A znaczenie to było ogromne, bowiem z miasta skazanego przez 10 powojennych lat na stagnację, to w latach od 1955 do 1965 r. Łęczycza stała się miastem o największej dynamice rozwoju w woj. łódzkim. Liczba mieszkańców wzrosła prawie dwukrotnie, osiągając w r. 1965 12.900, mieszkających w nowoczesnie wyposażonych osiedlach mieszkaniowych.

Władze centralne i wojewódzkie przeznaczyły pokaźne fundusze na budownictwo przemysłowe i mieszkaniowe, został rozwiązany problem

zatrudnienia w mieście i w regionie, a ŁZG wybudowały w latach 1955-1968 29 bloków mieszkalnych z 2.497 izbami, przy ogólnej liczbie oddanych w tym okresie – 4.548 izb, w latach 80. wybudowały kolejne 2 bloki i ambulatorium ŁZG¹⁰.

Ambulatorium ŁZG

W listopadzie 1957 r. otwarto Ambulatorium Przychodowe w budynku na ten cel wybudowanym przez ŁZG w latach 1956-1957 przy ul. Ozorkowskie Przedmieście 47.

Porad lekarskich udzielało tam kilku lekarzy. Dwoje pierwszych to lekarze medycyny Romana Jagodzińska i Jan Bernasiak. Pracowali tam również m.in. lek. med. Tadeusz Ślubowski i chirurg Zbigniew Grzybowski¹¹.

Działalność oświatowa, kulturalna i społeczna ŁZG

Szkoły

1 września 1955 r. rozpoczęła działalność Zasadnicza Szkoła Górnicza. Siedzibą Szkoły były lokale w budynku przy ul. Belwederskiej 23. Pierwszym dyrektorem był Leopold Chrzanowski. W 1958 r. przeniesiono ją do nowo wybudowanego gmachu przy ul. Ozorkowskie Przedmieście 2. Dyrektorem szkoły w latach 1958-1965 był Franciszek Jaszczak.

1 września 1963 r. zaczęło działać 5-letnie Technikum Górnictwa Rud. Zasadnicza Szkoła Górnicza przekształciła się od 1 stycznia 1964 r. w Zasadniczą Szkołę Zawodową.

1 września 1968 r. uruchomiono 3-letnie Technikum Mechaniczne.

1 września 1974 r. powołano Zespół Szkół Zawodowych, obejmujący Zasadniczą Szkołę Górniczą i Technikum Górnictwa Rud. Była to szkoła przyzakładowa ŁZG¹².

Wyżej opisane szkoły były podporządkowane Centralnemu Zarządowi Kopalnictwa Rud Żelaza w Częstochowie, przekształconemu na początku lat 60. na Zjednoczenie Kopalnictwa Rud Żelaza.

Z dniem 7 lipca 1982 r. Zespół Szkół Zawodowych podporządkowano Resortowi Oświaty.

Biblioteki ŁZG

W latach 1961-1986 działała Biblioteka Zakładowa ŁZG. Początkowo kierowniczką była Maria Tratkiewicz, a później w połowie lat 60. – Janina Zalewska. W 1986 r. miała 19.000 woluminów. Siedzibą biblioteki był lokal

w biurowcu ŁZG. W lutym 1987 r. zbiory biblioteki przejęła Miejska Biblioteka Publiczna w Łęczycy w depozyt¹³.

Bibliotekę posiadało również Technikum Górnicze. Organizatorką i kierowniczką była Stefania Tomaszewska. Siedzibą biblioteki początkowo był lokal przy ul. Belwederskiej 38 (były internat żeński Państwowego Liceum Pedagogicznego) a od 1960 r. w nowo wybudowanym budynku Technikum Górniczego przy ul. Ozorkowskie Przedmieście 2. Liczba woluminów w 1990 r. wynosiła 24.571.

Czasopisma wydawane w ŁZG

Od stycznia do grudnia 1956 r. w ŁZG wydawano czasopismo „Zagłębie Łęczyckie” redagowane przez zespół pod kierownictwem Mieczysława Cieniaka. Głównie pisano o budowniczych kopalń łęczyckich¹⁴.

Od maja 1961 r. zaczął ukazywać się „Głos Górnika” redagowany przez ten sam zespół. Był to biuletyn informujący o wydarzeniach w kopalniach łęczyckich¹⁵.

Bolesław Solarski napisał „Działalność ŁZG w latach 1955-1992” w dwóch kolejnych numerach dwutygodnika „Ziemia Łęczycka” tj. w numerze 21 z dnia 6 grudnia 1992 i numerze 22/23 z dnia 20 grudnia 1992 r.

Kino „Górnik” i Dyskusyjny Klub Filmowy

W kwietniu 1960 r. rozpoczęto działalność nowoczesne, panoramiczne kino „Górnik” w budynku przy ul. Kaliskiej 45, wybudowanym w tym celu przez ŁZG.

11 marca 1965 r. wyświetlono tu film pt. „Obok prawdy” o wydarzeniach w łęczyckiej kopalni w reżyserii Janusza Weycherta. Główne role zagrali Elżbieta Czyżewska, Andrzej Kopiczyński i Janusz Gajos. Oprócz projekcji filmów w kinie „Górnik” odbywały się kolejne akademie barbórkowe, a także inne imprezy o charakterze kulturalnym¹⁶.

Przy kinie „Górnik” działał Dyskusyjny Klub Filmowy (DKF), powołany do życia w dniu 30 stycznia 1966 r. przez Radę Zakładową Związku Zawodowego Górników ŁZG. Zarząd Klubu tworzyli Edward Kasprzycki, Teresa Kosicka-Woźniak i Kazimierz Durasik.

Zarząd DKF-u organizował projekcje wybitnych filmów. Przed pokazem filmów wygłaszali okolicznościowe prelekcje krytycy filmowi Janusz Bujak, Paweł Dolewski i Wanda Nirowska. Gośćmi DKF-u bywali wybitni reżyserzy m.in. Janusz Morgenstern, Ewa i Czesław Petelscy.

DKF działał do 6 maja 1981 r. W 1990 r. z braku funduszy, Rada Zakładowa ŁZG oddała kino w dzierżawę.

Koło SITG NOT

Od 1958 r. działało przy ŁZG Koło Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa – SITG. Koło prowadziło ożywioną działalność w środowisku górniczym a także miasta. Organizowane odczyty dotyczyły problemów technologii górniczej a także ważnych wydarzeń w kraju. W latach 1963-1984 odbyło się 220 spotkań. Największym zainteresowaniem cieszył się odczyt wygłoszony przez Melchiora Wańkowicza o spotkaniu autora z marszałkiem Edwardem Rydzem-Śmigłym i ministrem spraw zagranicznych Józefem Beckiem, internowanymi po klęsce wrześniowej w Rumunii. Przedstawił ich opinie o przyczynach przegranej. Gościem Koła SITG był także pilot pułkownik Stanisław Skalski, bohater Bitwy o Anglię w 1940 r¹⁷.

Gośćmi Koła byli wybitni aktorzy polscy: Alina Janowska, Bogumił Kobiela, Janusz Gajos, Edward Karewicz i Daniel Olbrychski.

Działalność Koła powodowała coraz lepszą współpracę zarządu ŁZG z osobami dozoru.

Koło organizowało zabawy taneczne w okresie Barbórki i Sylwestra.

Pierwszym prezesem Koła SITG w 1958 r. był Zdzisław Nadarkiewicz, naczelny inżynier a potem dyrektor ŁZG. W wyborach 9 grudnia 1961 r. prezesem został Antoni Klein. Kolejnymi prezesami byli naczelni inżynierowie ŁZG – Ryszard Boryczko, Tadeusz Markowski i Bolesław Solarski, który tę funkcję pełnił od 1963 r. do 1967 r. W 1968 r. prezesem został Zbigniew Wójtowicz i pełnił tę funkcję przez wiele lat¹⁸.

Klub Sportowy (KS) „Górnik”

KS „Górnik” przy ŁZG powstał w 1959 r. w oparciu o zasoby osobowe i materialne Terenowego Koła Sportowego „Górnik” założonego w 1956 r.

KS „Górnik” prowadził sekcję piłki nożnej, siatkówki, a także okresowo koszykówki i tenisa stołowego. Zespołem seniorów piłki nożnej trenował Ryszard Marek. Na początku lat 60. wygrał m.in. z reprezentacją Lipska 2:1; awansował do III ligi państwowej. Zespół juniorów w 1971 r. awansował do I ligi państwowej.

Zespoły piłki siatkowej męskiej i żeńskiej również odnosiły sukcesy; w latach 1960-1970 siatkarki były najlepszym zespołem w woj. łódzkim. Trzech siatkarzy grało w reprezentacji Polski:

Włodzimierz Radomski, Sławomir Owczarczyk i Jarosław Lepczak.

We wrześniu 1965 r. powołano w KS „Górnik” sekcję lekkoatletyczną. W 1976 r. do kadry narodowej juniorów powołano Zofię Kulczyńską i Krzysztofa Koziańskiego¹⁹.

KS „Górnik” od 1963 r. był współorganizatorem „Wyścigu Kolarskiego Szlakiem Walk nad Bzurą” dla uczczenia pamiętnej bitwy we wrześniu 1939 r. Najliczniej obsadzonym wyścigiem był zorganizowany w 1972 r. – startowało 236 kolarzy.

Od czasu powstania klubu, do 1991 r. prezesami było 16 osób. Najdłużej, w latach 1971-1983, pełnił 4 kadencje Władysław Wieszczyk, zawiadowca kopalni Ł-2. Spowodował m.in. wybudowanie budynku gospodarczo-administracyjnego i ogrodzenia stadionu²⁰.

Basen

W połowie lat 70. Minister Przemysłu Ciężkiego przyznał ŁZG nagrodę pieniężną za osiągnięcia we współzawodnictwie międzyzakładowym. Fundusze te przeznaczono na budowę basenu. Roboty podjęły służby budowlane ŁZG, wkrótce dołączyły do prac m.in. Przedsiębiorstwa „WATINA” – Łęczycza, „EMA-ELESTER” – Topola Królewska, Wojewódzka Stacja Transportu Wiejskiego, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łęczycy oraz służby samorządów miejskiego i powiatowego.

Basen, o wymiarach olimpijskich (długość 50 m) zlokalizowano w sąsiedztwie biurowca ŁZG, po stronie zachodniej. Został wyposażony w nowoczesne urządzenia. Służył społeczeństwu naszego miasta ok. 20 lat. W połowie lat 90. na skutek braku funduszy, został zamknięty²¹.

Szczęść Boże!

Przypisy

- ¹ B. Solarski, *Przemysł i górnictwo*, [w:] Łęczycza. Monografia miasta do 1990 r., red. R. Rosin, Łęczycza 2001, s. 506.
- ² „Ziemia Łęczycka” (dalej: ZŁ) 1992, nr 21, s. 2.
- ³ Kronika ŁZG (KŁZG), t. IV 1966 r., nlb.
- ⁴ W zbiorach autora znajduje się list Leszka Wystockiego, w którym informuje: „W czasie pracy w Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi opracowałem pracę doktorską i obroniłem ją w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, uzyskując stopień naukowy doktora nauk technicznych. W latach 1975-1981 pełniłem funkcję Wojewody Piotrkowskiego, a później Pełnomocnika Rządu do budowy metra w Warszawie. Wspierałem działalność społeczną i kulturalną”.
- ⁵ ZŁ, op. cit., s. 4.
- ⁶ Maszynopis Eleonory Franek w posiadaniu autora.
- ⁷ ZŁ, op. cit., s. 4.
- ⁸ ZŁ, 1992, nr 22/23, s. 2.
- ⁹ B. Solarski, *Ludność*, [w:] Łęczycza. Monografia, op. cit., s. 478.
- ¹⁰ B. Solarski, *Mieszkalnictwo i gospodarka komunalna*, [w:] Łęczycza. Monografia..., op. cit., s. 481-484.
- ¹¹ KŁZG, t. I, s. 69.
- ¹² H. Wójcik, *Szkołnictwo zawodowe*, [w:] Łęczycza. Monografia..., op. cit., s. 599-601.
- ¹³ M. Sęczkowska, *Biblioteki*, [w:] Łęczycza. Monografia..., op. cit., s. 631-632.
- ¹⁴ KŁZG, t. I, s. 35.
- ¹⁵ KŁZG, t. II, nlb.
- ¹⁶ Internet, www.filmpolski.pl
- ¹⁷ M. Sęczkowska, *Dom Kultury i kluby*, [w:] Łęczycza. Monografia..., op. cit., s. 649.
- ¹⁸ KŁZG, t. 1968-1972, s. 5.
- ¹⁹ M. Sęczkowska, *Sport i turystyka*, Łęczycza. Monografia..., op. cit., s. 651-652.
- ²⁰ Tamże, s. 653.
- ²¹ Jan Chucki, maszynopis w posiadaniu autora.

ACTIVITIES OF ŁĘCZYCA MINING PLANTS IN THE YEARS 1955-1992

Summary

The construction of iron ore mines in Łęczycza sparked intense development in the city. The first works - a deepening of the mine shafts - was performed by qualified workers of Construction Company of Iron Ore Mines in Częstochowa and Mine Construction Company in Bytom. The residents of Łęczycza and the surrounding countryside were instructed by experienced staff. The inhabitants of Łęczycza who had been employed in other coal mines also returned to the city. For a growing number of residents, the central and provincial authorities granted Łęczycza substantial funds for housing and infrastructure development. New services, and cultural institutions were established in the city. The wealth of the inhabitants greatly increased.